

УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ОДИН ІЗ ОСНОВНИХ ЕЛЕМЕНТІВ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Л.О. Стрій, д.е.н., професор
А.С. Алієва

Одеський національний політехнічний університет

Сучасний стан розвитку економіки України характеризується спадом виробництва, погіршенням платіжної дисципліни, підвищенням відсоткових ставок на позиковий капітал та зростанням темпів інфляції. В таких умовах особливо актуальними стають питання щодо забезпечення підприємств оборотними коштами та їх ефективне використання, адже оборотний капітал підприємств має вплив на різні аспекти їх виробничо-господарської діяльності: на показники виробництва і реалізації продукції, використання матеріальних ресурсів у виробництві, структуру собівартості продукції, збалансованість грошових потоків по операційній, інвестиційній та фінансовій діяльності, фінансовий стан підприємств. Таким чином, тема тез є актуальною.

Управління оборотним капіталом підприємств є одним із основних елементів управління економічною діяльністю підприємства загалом, що становить систему принципів і методів розроблення та реалізації управлінських рішень, пов'язаних із формуванням, розподілом та використанням оборотного капіталу і організацією обороту грошових засобів підприємства. [1, с. 460].

Проблема визначення розміру власних оборотних коштів, як і багато інших проблем фінансового аналізу, практично не досліджена сучасними науковцями. Про це свідчить недостатність статей, публікацій у періодиці за останні роки. Аналіз літературних джерел показав, що доволі часто поняття «оборотних активів» ототожнюють із поняттями «оборотного капіталу» та «оборотних коштів».

Поняття «оборотний капітал» та «оборотні активи» часто використовуються як синоніми, хоча оборотні активи у процесі виробничої діяльності підприємства споживаються і витрачаються, на відміну від оборотного капіталу, що лише авансується. Але слід зазначити, що на капітал перетворюється не весь обсяг авансованих грошових коштів, а лише той, що забезпечує економічний, соціальний або екологічний ефект. Тому, можна зробити висновок, що оборотні активи й оборотний капітал це дві категорії, які характеризують одні й ті ж об'єкти: грошові кошти, короткострокові фінансові вкладення, дебіторську заборгованість і запаси. [2, с. 312].

Ефективність керування оборотним капіталом підприємства дуже впливає на результати його фінансово-господарської діяльності. Вона характеризується швидкістю їхнього обертання, оборотністю.

Серед заходів для підвищення ефективності використання оборотних коштів чинне місце належить:

- оптимізації запасів ресурсів і незавершеного виробництва;
- скороченню тривалості виробничого циклу;
- поліпшенню організації матеріально-технічного забезпечення;
- прискоренню реалізації товарної продукції.

Оптимальний розмір власного оборотного капіталу визначається сферою діяльності підприємства, обсягами виробництва, кон'юктурою ринку. На сьогодні для визначення власних оборотних коштів державними органами України не розроблено єдиної методики. Дослідження цих методик та підходів вчених до методики розрахунку показника власного оборотного капіталу дає підстави стверджувати, що розраховувати цей показник потрібно як різницю між власним капіталом підприємства і необоротними активами підприємства. [3, с. 324].

З іншого боку, у даний час підприємства мають можливість вибирати різні варіанти списання витрат на собівартість, визначення виторгу від реалізації продукції (робіт, послуг) для цілей оподаткування.

Наприклад, у залежності від кон'юнктури попиту та пропозиції, прогнозування обсягів продажів підприємства можуть бути зацікавлені в інтенсивному списанні витрат або в їх більш рівномірному розподілі протягом якого-небудь періоду.

Для цього важливо вибирати з переліку варіантів той, котрий буде відповідати поставленим цілям. Необхідно простежити, яке вплив зроблять прийняті рішення на собівартість, розміри прибутку і податків. Значна частина зазначених альтернативних можливостей відноситься до сфери керування оборотними коштами підприємства. [4, с. 196].

Таким чином, функціонування обігових коштів розпочинається з моменту їх формування і розміщення. Рациональне розміщення як складова управління оборотним капіталом має певні особливості не лише в різних галузях, а навіть і на різних підприємствах однієї галузі. Визначальними тут є такі чинники: вид господарської діяльності, обсяг виробництва; рівень технології та організації виробництва; термін виробничого циклу; система постачання необхідних товарно-матеріальних цінностей і реалізації продукції та ін. Залежно від розміщення, умов організації виробництва й реалізації продукції оборотні кошти мають різний рівень ліквідності, а отже, і ризику використання.

Література:

1. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств: Підручник / А. М. Поддєрьогін. - К.: КНЕУ, 2002. – 457-460 с.
2. Арутюнов Ю.А. Финансовый менеджмент / Ю.А Арутюнов .– М.: КНОРУС, 2007. – 312 с.
3. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз сільськогосподарських підприємств : [навч. посіб.] / Л. А. Лахтіонова. – К. : КНЕУ, 2004. – 324 с.
4. Шеремет О.О. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник. – К., 2005. – 196 с.

РОЗВИТОК ПРИНЦИПІВ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ НА ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

О.В.Балахонова, д.е.н., доцент

*Вінницький соціально-економічний інститут Університету «Україна»,
м. Вінниця*

Фінансовий контролінг є підсистемою контролінгу, мета якої полягає в забезпеченні ліквідності (фінансової рівноваги) підприємства. Функціональність фінансового контролінгу, так само, як і загального контролінгу, визначається якістю використаних інструментів, тобто методів і прийомів, станом механізмів планування та контролю, а також якістю інформаційних систем.

Фінансовий контролінг являє собою контролюючу систему, що забезпечує концентрацію контрольних дій на найбільш пріоритетних напрямках фінансової діяльності підприємства, своєчасне виявлення відхилень фактичних її результатів від передбачених і прийняття оперативних управлінських рішень, що забезпечують її нормалізацію.

Функції фінансового контролінгу проявляються в трьох основних сферах: отримання фінансових ресурсів (джерел), управління ними та їх використання.

Фінансові ресурси надходять на підприємство насамперед від покупців (замовників) і з ринку капіталів. Частина фінансових ресурсів не потрапляє відразу в оборот, а знаходиться в управлінні у вигляді резервів ліквідності; інші ресурси служать для фінансового забезпечення підприємства (йдуть у виробництво і на інвестиції), для обслуговування боргу (позики, кредити), розрахунків з державою (податки) і акціонерами (дивіденди) [2].

Фінансовий контролінг як важливий елемент системи загального контролінгу відрізняється спрямованістю і обсягом охопленої діяльності. Специфічний характер завдань фінансового контролінгу повинен знаходити відповідні відображення в організаційному устрої. На підприємствах, що впровадили системи контролінгу, останній розглядається звичайно як своєрідна одиниця, до компетенції якої входять різні завдання, в тому числі завдання фінансового контролінгу. Функції, або завдання фінансового контролінгу в цьому випадку